

PROF.: SANTIAGO RAMENTOL I MASSANA   DEPARTAMENT DE PERIODISME
Llic. en CC. de la Informació.

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESI SIGNIFICATIUS

- 1.- Ponències a la Universitat Menéndez Pelayo de Santander i altres Institucions sobre Periodisme Científic.
- 2.- Articles a revistes tècniques sobre Informació Científica.
- 3.- Articles a revistes especialitzades sobre les Relacions Internacionals i els Mitjans de Comunicació.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES

- 1.- Sots-director de la revista *Mundo*.
- 2.- Director de l'informatiu diari en català de TVE-Miramar.
- 3.- Director del diari *Avui*.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA

La complexitat de la informació i la necessitat d'estudiar en profunditat les realitats polítiques, econòmiques i socials dins les diverses àrees temàtiques han imposat la figura del periodista especialitzat. I en l'ampli ventall de l'especialització informativa apareix una àrea d'interès creixent: la de la ciència i la tecnologia. La ciència i la tecnologia han impregnat tots els racons de la vida quotidiana i exerceixen una influència fonamental sobre el present i el futur de la humanitat. Centenars de revistes setmanals i mensuals (científiques en general, informàtiques, mèdiques.), suplementes especials en els diaris i espais en els mitjans àudio-visuals han fet que els fenòmens científics i tecnològics, abans inescrutables, promoguin l'atenció dels ciutadans. En el marc dels estudis de Ciències de la Informació, l'assignatura de Periodisme Especialitzat en Ciència i Tecnologia té una doble vessant: com a introducció genèrica a la ciència (història i estat actual de la ciència) i com a objecte de la informació. En aquest segon aspecte, s'obre un ampli camp d'investigació, en molts casos sense explorar, en el qual intervenen des dels estudis dels codis lingüístics (el problema de la divulgació), l'aplicació pràctica de la informació en els diversos mitjans, fins als models d'anàlisi hemerogràfica.

TEMARI

1. *Introducció*

La creixent complexitat del fenomen informatiu. La informació en el futur. La responsabilitat del periodisme davant la societat. Necessitat d'una informació científica. Normes de conducta professional. La formació especialitzada. La formació integral. La formació permanent. Etiologia de l'especialització. La

professionalització. El periodisme especialitzat. Característiques generals. Notes diferencials, tipologia i models. Els temes. La crisi dels gèneres davant la pressió dels continguts. Les grans àrees: Local, Catalunya, Informació estatal, Internacional, Societat, Economia i Treball, Cultura, Ciència i Tecnologia, Esports, Espectacles. Àrees alternatives ("Las cosas de la vida", "Fets i gent"..). Els blocs. Altres especialitzacions. Elecció i accés a la informació especialitzada. La informació i els grans interrogants de l'home del segle XX.

2. *Periodisme especialitzat en ciència i tecnologia*

Característiques generals. Notes diferencials. Tipologia o models. Els mètodes de la Ciència. Ciència i societat. Ciència i comunicació. Els mitjans d'informació i les imatges que l'home té de la Ciència. La ciència al món antic. Les societats humanes més primitives. La ciència medieval. La Ciència a l'edat de la fe. El naixement de la Ciència moderna. La revolució científica. Ciència, indústria i tecnologia. La Ciència i el Capitalisme. La Ciència de la primera meitat del segle XX. Ciència i Tecnologia després de la Primera Guerra Mundial. La Ciència espanyola fins al segle XX. La Ciència espanyola del segle XX. La Ciència catalana fins al segle XX. La Ciència catalana del segle XX.

3. *L'estat actual de la ciència i la tecnologia.*

Necessitat i caràcter de la Ciència. La Ciència com a institució. La Ciència com a mitjà de producció. La Ciència en el món actual. La trajectòria del progrés científic. L'horitzó d'una nova societat. Ciència i prospectiva. Utilitzacions positives i negatives de la Ciència i la Tecnologia. La Ciència i la indústria d'armaments. Estat de la Ciència (1): Història, Paleontologia, Antropologia, Arqueologia. Estat de la Ciència (2) : Matemàtiques, Física, Química, Astronomia. Estat de la Ciència (3) : Biologia, Medicina, Psicologia, Psiquiatria. Estat de la Ciència (4): Geografia, Ecologia, Geologia, Meteorologia. Estat de la Ciència (5): Tecnologia general, Informàtica, Robòtica. Estat de la Ciència (6) : La ciència-ficció. Les falses ciències. Filosofia i Ciència. Elements d'una Filosofia de la Ciència. Ciència i humanisme. Ciència i Pedagogia. Ciència i ideologia. La proposta progressista. La proposta conservadora. Sociobiologia i biopolítica.

4. *L'organització de l'espai informatiu*

Organització o compartimentació de la secció de Ciència i Tecnologia. Subespecialitzacions segons àrees i temes. Subespecialitzacions segons el treball periodístic i els gèneres: el redactor de taula, el corresponçal, els enviats especials, l'editorialista, el comentarista, el col.laborador ocasional, el repòrter *free lancer*, l'assagista. El treball del periodista en una oficina informativa. Diferències entre premsa diària i no diària. Premsa especialitzada. Models. La ràdio. La televisió: el poder de la imatge. El problema de la divulgació científica. El llenguatge. Les fonts. Anàlisi i redacció. Els gèneres dins el marc de la informació especialitzada en Ciència i Tecnologia. Exigències del mitjà: segons el lector, ideologia, temps, espai. L'estil. Existeix un estil propi? Estil informatiu i estil de sol.licitació d'opinió.

Nous estils. L'elecció de l'estil. Aportacions científiques al periodisme especialitzat. Aportacions de la Història. Aportacions de les Ciències Socials. Mètodes i categories d'anàlisi. El periodisme d'investigació dins el marc de la Ciència i la Tècnica.

5. Anàlisi comparativa dels mitjans

La Ciència i la Tècnica en els mitjans de comunicació catalans, de la resta d'Espanya i estrangers. Models d'anàlisi. Anàlisi comparada dels models i dels textos sobre temes d'actualitat, segons la perspectiva ideològica, geopolítica i les exigències del mitjà. Els mitjans especialitzats: catalans, espanyols i estrangers. Mitjans de gran divulgació. Revistes científiques i quiosc. Revistes científiques d'abast minoritari. Revistes de tecnologia.

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

- ASIMOV, I.: *Momentos estelares de la ciencia*. Madrid, Alianza, 1981.
- ASIMOV, I.: *Nueva guía de la ciencia*. Barcelona, Plaza y Janés, 1985.
- ASIMOV, I.: *Enciclopedia biográfica de ciencia y tecnología*. Madrid, Alianza, 1982.
- AYER, A.J.: *La filosofía del siglo XX*. Barcelona, Crítica, 1983.
- BELL, D.: *El advenimiento de la sociedad posindustrial*. Madrid, Alianza, 1976.
- BERNAL, J.D.: *Historia social de la ciencia*. Barcelona, Península, 1967. 2 vol.
- BODEN, M.A.: *Inteligencia artificial y hombre natural*. Madrid, Tecnos, 1984.
- BORN, M. y H.: *Ciencia y conciencia en la era atómica*. Madrid, Alianza, 1971.
- BROWN, H.I.: *La nueva filosofía de la ciencia*. Madrid, Tecnos, 1983.
- CALVO HERNANDO, M.: *Civilización tecnológica e información*. Barcelona, Mitre, 1982.
- CALVO HERNANDO, M.: *Las utopías del progreso*. Madrid, Guadarrama, 1980.
- CALVO HERNANDO, M.: *Periodismo Científico*. Madrid, Paraninfo, 1977.
- COMMONER, B.: *Ciencia y supervivencia*. Barcelona, Plaza y Janés, 1984.
- COPLESTON, F.: *Historia de la filosofía*. Barcelona, Ariel, 1980.
- DERRY, T.K. y WILLIAMS, T.: *Historia de la tecnología*. Madrid, Siglo XXI, 1980.
- AA.DD.: *El mundo en el año 2000*. Madrid, Tecnos, 1982.
- AA.DD.: *Aprender, horizonte sin límites*. Madrid, Santillana, 1979.
- AA.DD.: *Biblioteca de divulgación científica*. Barcelona, Orbis. Vols de butxaca sobre temes científics.
- AA.DD.: *Cent títols sobre l'estat actual de la ciència*. Barcelona, Biblioteca científica Salvat, 1985-1986. Cent volums de butxaca.

- AA.DD.: *Colección ciencias Reculls de treballs de la revista Mundo Científico*, Barcelona, Fontalba. Diversos volums.
- AA.DD.: *Diccionario histórico de la ciencia moderna en España*. Barcelona, Península, 1983.
- AA.DD.: *Enciclopedia de ciencia y técnica*. Barcelona, Salvat, 1984-1986. 168 fascicles.
- AA.DD.: *Historia general de las ciencias*. Barcelona, Destino, 1975. Cinc volums.
- AA.DD.: *L'état des sciences et des techniques*. París, La Découverte, 1985, (Anual).
- AA.DD.: *La polémica de la ciencia española*. Madrid, Alianza, 1970.
- AA.DD.: *Libros de Investigación y Ciencia*. Reculls de treballs de la revista *Investigación y Ciencia* en edicions monogràfiques, Barcelona, Labor. Diversos volums.
- EINSTEIN, A.: *Mis ideas y opiniones*. Barcelona, Antoni Bosch, 1980.
- ELLIOT, D. i R.: *El control popular de la tecnología*. Barcelona, Gustavo Gili, 1980.
- FERRATER MORA, J.: *Diccionario de filosofía de bolsillo*. Madrid, Alianza, 1983.
- FERRATER MORA, J.: *Diccionario de filosofía*. Madrid, Alianza, 1982.
- FRIEDRICHS, G. y SCHAFF, A.: *Microelectrónica y sociedad, para bien o para mal*. Madrid, Alhambra, Zona ed., 1983.
- FULLAT, O.: *Diccionari de filosofia castellà/català i català/castellà*. Barcelona, Vicens Vives, 1984.
- GEYMONAT, Ludovico: *Historia de la filosofía y de la ciencia*. Barcelona, Crítica, 1985.
- GONZÁLEZ, P.; JIMÉNEZ, J.; y LÓPEZ PIÑERO, J.M.: *Historia y sociología de la ciencia en España*. Madrid, Alianza, 1979.
- LILLEY, S.: *Hombres, máquinas e historia*. Madrid, Ciencia Nueva, 1965.
- MASON, S.F.: *Historia de las ciencias*. Madrid, Alianza, 1985-86. Cinc volums de butxaca.
- McGRAW-HILL i BOIXAREU: *Diccionario de términos científicos y técnicos*. Barcelona, Marcombo-Boixareu, 1981. Cinc volums.
- MENACHEM, G.: *La ciencia y la institución militar*. Barcelona, Icaria, 1977.
- MERTON, R.K.: *Sociología de la ciencia*. Madrid, Alianza, 1977.
- MILLAS, J.: *Assaig d'història de la ciència*. Barcelona, Pòrtic, 1982.
- MOSTERÍN, J.: *Historia de la filosofía*. Madrid, Alianza, 1985-86. Diversos volums de butxaca.
- PARÉS, R.: *Cartes sobre la història de la ciència*. Barcelona, PPU, 1983.
- PECCEI, A.: *Testimonio sobre el futuro*. Madrid, Taurus, 1981.
- PUJOLS, F.: *Concepte general de la ciència catalana*. Barcelona, Pòrtic, 1982.
- REEVES, Hubert: *Paciència dins l'atzur*. Barcelona, Empúries, 1985.
- RIERA, S.: *Síntesi d'història de la ciència catalana*. Barcelona, La Magrana, 1983.
- RUSSELL, B.: *La perspectiva científica*. Barcelona, Ariel, 1969.

- SKLAIR, L.: *El conocimiento organizado*. Barcelona, Labor, 1977.
WAGENSBERG, Jorge: *Nosotros y la ciencia*. Barcelona, Antoni Bosch, 1980.
ZIMAN, J.: *La credibilidad de la ciencia*. Madrid, Alianza, 1980.
ZIMAN, J.: *La fuerza del conocimiento*. Madrid, Alianza, 1980.

AVALUACIÓ

A principi de curs, l'alumne podrà escollir un dels sistemes següents d'avaluació:

Avaluació continuada (per a aquells alumnes que assisteixin regularment a classe) sobre les proves, exercicis i treballs que es vagin fent durant el curs. Aquesta avaluació inclourà un àudio-visual com a treball de curs y experiències de camp en diverses institucions científiques.

Per insuficiència o defecte de l'anterior avaluació, l'alumne sempre conservarà el dret a presentar-se a l'examen final, única alternativa per a aquells que no hagin assistit normalment a classe. En qualsevol cas, els treballs de curs, les pràctiques i la presència no continuada a les sessions acadèmiques serviran per a millorar la nota de l'examen final.